

Miljöutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av markanvändnings- och bygglagen och av 3 § i lagen om Finlands ekonomiska zon

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av markanvändnings- och bygglagen och av 3 § i lagen om Finlands ekonomiska zon (RP 62/2016 rd): Ärendet har remitterats till miljöutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Maija Neva, miljöministeriet
- konsultativ tjänsteman Tiina Tihlman, miljöministeriet
- markanvändningsdirektör Päivi Liuska-Kankaanpää, Satakunta förbund
- planeringsdirektör Heikki Saarento, Egentliga Finlands förbund
- fastighetsjurist Anna-Liisa Varala, Forststyrelsen
- specialsakkunnig Tapani Veistola, Finlands naturskyddsförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- WWF Finland.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att markanvändnings- och bygglagen samt lagen om Finlands ekonomiska zon ändras. Till markanvändnings- och bygglagen fogas bestämmelser om havsplanering och de ska samtidigt bli tillämpliga i Finlands ekonomiska zon.

Genom propositionen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv om upprättandet av en ram för havsplanering.

Havsplaneringen är en ny form av planering, som gäller territorialvattnet och den ekonomiska zonen. Den är fristående från systemet för planering av områdesanvändningen. Enligt propositionen är det landskapsförbunden med territorialvatten inom sina områden som är ansvariga för att det utarbetas havsplaner. Miljöministeriet ska sköta den allmänna utvecklingen och styrningen av havsplaneringen samt samarbetet med grannländerna.

Betänkande MiUB 8/2016 rd

Syftet med havsplanerna är att främja hållbar utveckling och tillväxt vad gäller ett havsområdes användningsområden samt hållbar användning av ett havsområdes naturresurser genom att behoven inom användningsområdena samordnas.

Lagarna avses träda i kraft den 1 oktober 2016.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande kommentarer och ändringsförslag.

Genom propositionen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/89/EU om upprättandet av en ram för havsplanering. Ett viktigt mål med direktivet är att upprätta en allmän ram för havsplanering i syfte att främja hållbar tillväxt i havsrelaterade ekonomier, hållbar utveckling i havsområden och hållbar användning av marina resurser samt bevarande, skydd och förbättring av den marina miljön. Havsplanerna är tänkta att förutse den kommande utvecklingen och behoven i havsrelaterade näringar och skapa beredskap för hantering av förändringarna i den marina miljön.

Havsplaneringen arbetar enligt samordnad planering, som innebär att aktörer från flera sektorer tillsammans planerar hur haven ska användas. När havsområdena utnyttjas i allt större utsträckning och så kallad blå bioekonomi växer fram, måste olika sätt att använda havet länkas samman och konflikter lösas kontrollerat och systematiskt. Utskottet understryker att skyddet av den marina miljön är en viktig utgångspunkt för havsplaneringen och att det är extra viktigt att se till att det finns ekosystemtjänster.

Det bör noteras att territorialvattnen ingår i landskapsförbundens ansvarsområde och att förbunden har rätt att upprätta landskapsplaner för marina områden. De befintliga landskapsplanerna täcker in så gott som alla territorialvatten. Den planeringsmekanism för områdesanvändning som finns inskriven i markanvändnings- och bygglagen kan emellertid inte tillämpas på territorialvatten utanför Finlands ekonomiska zon. Vårt nuvarande planeringssystem är således inte tillräckligt heltäckande, om man ser till utmaningarna med havsanvändningen och behovet av skydd för den marina miljön. Utskottet menar att den föreslagna havsplaneringen tillför ett mervärde, som baserar sig på att områden omfattande flera landskap och Finlands ekonomiska zon ses ur ett gemensamt och brett perspektiv. Samtidigt framhåller utskottet att myndigheterna och de berörda aktörerna måste samarbeta nära kring havsplaneringen.

Enligt den föreslagna nya 67 b § i markanvändnings- och bygglagen ska en havsplan omfatta den ekonomiska zonen och territorialvattnet. Det motsvarar det område som ingår i havsförvaltningsplaner enligt lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004) och medverkar till att god status kan främjas i den marina miljön med hjälp av havsplanerna. Också i statsrådets åtgärdsprogram för Finlands havsförvaltningsplan 2016—2021 från december 2015 nämns havsplanering som en åtgärd för att nå och behålla god status i den marina miljön.

Betänkande MiUB 8/2016 rd

Havsplanerna har inga direkta rättsverkningar eller omedelbara effekter för tillstånd av olika slag, påpekar utskottet. Vilken effekt planerna har beror på hur myndigheterna och andra åtar sig att beakta de gemensamt upprättade planerna i sina aktiviteter. Det är viktigt att havsplanerna anpassas bra till landskapsplanerna. Vidare är det av stor vikt att uppdatera faktaunderlaget för haven eftersom inga planer kan upprättas utan tillförlitliga data om havens naturvärde. Havsplaneringen måste bygga på den bästa tillgängliga kunskapen om undervattensnatur och de ekosystemtjänster som den producerar. Utskottet vill ytterligare framhålla att det måste avsättas tillräckligt med resurser för datainsamling.

Vidare påpekar utskottet att man i havsplaneringen bör undvika att öka den administrativa bördan. Större börda strider nämligen mot ambitionen i regeringsprogrammet att minska byråkratin inom planeringen av markanvändningen. Havsplanerna bör länkas smidigt samman med de nuvarande processerna samtidigt som man bör undvika att avsätta för mycket resurser på överlappande planering.

DETALJMOTIVERING

Enligt det nya 67 a § 1 mom. i markanvändnings- och bygglagen är syftet med havsplaneringen att främja hållbar utveckling och tillväxt i användningen av havsområden. Det kan anses innefatta hänsyn till den marina miljöns och ekosystemens bärkraft. Enligt 2 mom. ingår bevarande, skydd och förbättring av miljön och naturen i de användningsområden som ska granskas. Det kan också anses betyda att uppnå god status i den marina miljön.

Enligt 1 § i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen är de allmänna målen för vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen att skydda, förbättra och återställa vattnen och Östersjön på så sätt att status i ytvattnet, grundvattnet och Östersjön åtminstone är god och inte försämrats. För samordningens skull bör det nämnda 1 mom. ta hänsyn till målen enligt lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen att förbättra status i den marina miljön. Också ingressen till direktivet om upprättandet av en ram för havsplanering nämner målet att nå god miljöstatus i den marina miljön.

Följaktligen föreslår utskottet att 67 a § 1 mom. i lagförslag 1 kompletteras med att god status i den marina miljön är ett av målen med havsplaneringen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljöutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2 i proposition RP 62/2016 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 62/2016 rd med ändringar.

Betänkande MiUB 8/2016 rd

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av markanvändnings- och bygglagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) 19 § och
fogas till 17 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 955/2012 och 28/2016, ett nytt 2 mom.,
varvid de nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., samt till lagen ett nytt 8 a kap. som följer:

17 §

Vederbörande ministeriums uppgifter

Miljöministeriet svarar för den allmänna utvecklingen och styrningen av havsplaneringen enligt 8 a kap. samt för samarbetet med grannländerna inom havsplaneringen.

19 §

Uppgifter för förbund på landskapsnivå

Förbunden på landskapsnivå ska sköta planeringen på landskapsnivå samt havsplaneringen.

8 a kap.

Havsplanering

67 a §

Havsplaneringens syfte och innehåll

Syftet med havsplaneringen är att främja hållbar utveckling och tillväxt vad gäller ett havsområdes olika användningsområden, ~~samt~~ hållbar användning av havsområdets naturresurser **och god status i den marina miljön.**

Betänkande MiUB 8/2016 rd

Vid havsplaneringen ska man granska behoven inom olika användningsområden och försöka samordna dessa behov. Användningsområden som ska granskas är i synnerhet sektorerna för energi, sjötransport, fiske och vattenbruk, turism, rekreation samt bevarande, skydd och förbättring av miljön och naturen. Vid havsplaneringen ska hänsyn tas till havsområdets särdrag och växelverkan mellan land och hav. Dessutom ska försvarets behov beaktas.

67 b §

Utarbetande och godkännande av en havsplan

En havsplan ska omfatta territorialvattnet och den ekonomiska zonen. De förbund på landskapsnivå vars område innefattar territorialvatten svarar för att en havsplan utarbetas och godkänns. Förbunden på landskapsnivå ska bereda havsplanen i samarbete med varandra. Havsplanerna ska samordnas.

Närmare bestämmelser om havsplanernas utformning, antalet havsplaner, planeringsområdena och tidsfristerna utfärdas genom förordning av statsrådet.

67 c §

Deltagande och utlåtanden

Förbunden på landskapsnivå ska ordna beredningen av en havsplan så att de myndigheter och sammanslutningar vars verksamhetsområde behandlas vid planeringen har möjlighet att delta i beredningen av planen. Förbunden på landskapsnivå ska begära utlåtande av de myndigheter och sammanslutningar vars verksamhetsområde eller uppgifter planen på ett väsentligt sätt berör. Beträffande den ekonomiska zonen ska utlåtande begäras av utrikesministeriet.

Andra än de som avses i 1 mom. ska genom ett meddelande som publiceras på internet ges tillfälle att ta del av beredningsmaterialet och framföra sina synpunkter. Minst 30 dagar ska reserveras för framförandet av synpunkter.

67 d §

Information om en havsplan

Förbunden på landskapsnivå ska informera om en godkänd havsplan och dess motivering på internet. Uppgift om att havsplanen har godkänts ska sändas till de myndigheter och sammanslutningar som deltagit i beredningen. Havsplanen ska vara tillgänglig för alla på internet.

Förbunden på landskapsnivå ska utan dröjsmål sända den godkända havsplanen och ändringar av den till miljöministeriet för kännedom.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om Finlands ekonomiska zon

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004) rubriken för 3 § och 3 § 1 mom., sådant det lyder i lag 544/2014, som följer:

3 §

Lagstiftning som ska tillämpas på miljöskydd, vattenbyggande och havsplanering

I den ekonomiska zonen tillämpas lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (468/1994), miljöskyddslagen (527/2014), lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004), vattenlagen (587/2011) och 8 a kap. om havsplanering i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av dem.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 13.5.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Satu Hassi gröna
vice ordförande Silvia Modig vänst
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Petri Honkonen cent (delvis)
medlem Pauli Kiuru saml
medlem Rami Lehto saf
medlem Eeva-Maria Maijala cent
medlem Riitta Myller sd (delvis)
medlem Martti Mölsä saf
medlem Nasima Razmyar sd
medlem Saara-Sofia Sirén saml
medlem Katja Taimela sd
medlem Ari Torniainen cent.

Betänkande MiUB 8/2016 rd

Sekreterare var

utskottsråd Jaakko Autio.